

ΕΡΜΗΣ Ο ΛΟΓΙΟΣ.

Τη' α'.

μην

7

μην

Απριλίου.

1818

Φ Ψ Ι Κ Η.

ESCHENMEYER

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΕΝΙΚΑΙ

περί τοῦ

Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ καὶ Ὀργανικοῦ Αἰθέρος (*).

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ Μεταφρασθεῖσαι ὑπὸ Ἄν. Πολυζωίδου.

Τὴν 22. Μαρτίου 1818. ἐν Βιέννῃ.

Ἐάν ὁ ἄνθρωπος συγκρίνῃ τὴν σφαιρὰν τῶν ἐγνωσμένων μετ' ἐκείνην τῶν ἀγνώστων, θέλει εὐρεῖ πάντοτε, ὅτι ὅσα δὲν ἐξεύρει εἶναι ἀπείρως περισσότερα παρὰ ὅσα ἐξεύρει· ἀλλ' ἐν-

(*) Ὁ ἔλεγχος Ἐσχενμeyer ἐπιπέδῳ ἔχει μετ' ἄλλοις φιλοσοφικοῖς καὶ κοινῶν ἐξυδερκῆν νὰ ὑποσηρῆ τὴν ὑπάρξιν Ὀργανικοῦ τινος Αἰθέρος, οἷον ἀρχῆς τῆς ζωῆς, ὑπὸ τὴν παρερχὴν τοῦ ὁποῦ ἐπομένως ἀνεπτύσσονται πολλά τοῦ Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ φαινόμενα. — Αὐτοῦ τοῦ ἔλεγχου καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Γερμανίαν ἤδη πολυθρολήτου Ζωϊκοῦ Μαγνητισμοῦ τὰ θαύματα, ἢ παράξενα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀνέργεια καὶ τὰ ἀποτελέσματά του ἀνρίσκονται λεπτομερέστερον εἰς πολλὰς νεωτέρων διατριβῶν καὶ ἐscrifs ἐκτεθειμένα· καὶ ἐπειδὴ ὁ Συγγραφεὺς ἐνταῦθα ἀμιλλᾷ μόνον παρὶ τινῶν, ἢ τοῦλάχιστον σπεύδει νὰ δώσῃ τὸν λόγον μόνον αὐτῶν διὰ τῆς ὑποθέσεως Ἀρχῆς του, εἰς εἴρηται, ἐντεῦθεν ἐσοχασθῆν καλὸν νὰ δώσω γενικὴν τινὰ τοῦ πράγματος ἰδέαν εἰς τοὺς περιεργούς, περιληψάντων ἀναπτικῶς ὡς ἐν πλῆναι τὰ κυριώτερα ὅσα ἢ αὐτὸς κατ' ἐκτίσιν εἰς ἄλλην διατριβὴν του ἀναγράφει· ἢ λοιπὸν μαγνητιζόμενος ὁ ἄνθρωπος (ἢ μετ' τὸν Μαγνητικὸν ὕπνον ὡς λέγεται,) θεωρεῖ αὐτὸς αὐτὸν, τὰ ἀίσθητήριά του μετατρέπονται εἰς τὴν

ταῦθα διπλή τις ἀπάτη συμβαίνει α) ὅτι ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποιον αἱ αἰσθήσεις μας δὲν δύνανται νὰ φθάσωσι, νομίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ νοῦς ἀκατάφραστον, καὶ β) ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον εἰς ἤδη μουσικόν, καὶ εἰς βαθύ σκοτός κατεκαλύπτετο, ὑπέλαμψανται ἤτοι χιμαίρα, ἢ πρᾶγμα χωρὶς βάσιν· ἡ μὲν πρώτη ἐξ αὐτῶν ἀποτελεῖ τὸν νοῦν δοῦλον τῆς ὑποουργίας τῶν αἰσθήσεων, ἡ δὲ δευτέρα ἀπαιτεῖ νὰ νομίξῃ ἀλάνθιας τὴν ἀπαξ λιγθὲν μέτρον τῆς γνώσεώς της, ἐξαιρούσα ὅλας τὰς ἐπομένους ἀνακαλύψεις εἰς τὴν περιοχὴν τῶν καθαρῶν νόμων καὶ ὁμοιοτήτων· τὸ λεγόμενον σαφηνίζεται ἐκ τῶν ἐφεξῆς παραδειγμάτων.

Ἄνισως ἐμπιστευόμενοι εἰς τὰς αἰσθήσεις ἐνατενίσωμεν εἰς τὸ φυσικὸν σύστημα τοῦ Παντός, θέλομεν εὐρεῖ εαυτοὺς περιηκταίζομένους κατεκάσιν ἀπὸ τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην, ὅτι ἥλιος κινεῖται ὑπὲρ τοῦ Ὁρίζοντός μας διαγράφων κύκλον περὶ τὴν γῆν, ἐνῶ οὗτος ὡς κέντρον ἴσεται ἀτάραχος· αὕτη

περιοχὴν τοῦ κομάχου, ἀκροτήρια τῶν δακτύλων, κτλ. διαπτύει τὴν κτάσιν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ δεικνύει αὔξουσαν ἐσωτερικὴν τῆς φύσεως ἡμῶν· β'. βλέπει σαφῶς, ὅποταν ὁ βαθμὸς τοῦ ὑψωθέντος κοινού κέντρου μαγνήτη ἐκεῖνον τῆς φαντασίας, προλέγει εἰς τοὺς περισυμμελητῆς δύναμις τῆς μνήμης καὶ ἀναμνήσεώς του ἀξάνει, κτλ. γ'. μαγνητικὸς αὐξανούσης τῆς συμπαθείας ἢ ἀντικαθείας του πρὸς αὐτόν· δ'. βλέπει κρῖθεν, ἢ φαντασία του διατρέχουσα διαφόρων γῆινων πραγμάτων ἀναρῆν· ἔντε διασῆμαι καὶ χρόνῳ περιλαμβάνει αὐτὰς ταυτοχρόνως καὶ μὲ μὴ ἀποπτεῖν· εἰ ἀθροῦντες ὄν, καὶ μάλιστα ἀπὸ νοσηρὴν τινὰ ἀσθένειαν πᾶσιν, διὰ τοῦ Μαγνητισμοῦ φθάνει εἰς τὸ μέγιστον ἰατρικόν, ἀντ' ἄλλοι τὰ ἰσχυρότατα φάρμακα ματαίως ἐδύναντο νὰ ληφθῶσιν εἰς χρῆσιν· Τελευτὰ ἐν γένει τὰ κατὰ τὸν Μαγνητισμὸν, ὁ ὁποῖος καὶ προσολλοὺ μὴ ἤδη ὁμως προσφάτως ἀρχίσαν νὰ παιξῆ προσπαθεῖν ἀξιολόγον εἰς τὸ κέντρο τῆς σοφιστικῆς Γερμανίας· τὰ φαινόμενά του εἶναι τῶν τι παραξένα, καὶ καταπύκτων εἰς τὴν ἀκοήν προσπεσόντα τουλάχιστον δυσπίστευτα. Ἀλλ' εὐδύνεται τις νὰ ἀντιπροβάλλῃ ἀφ' οὗ τὰ πράγματα κατὰ τὸ πλείστον μέρος κρτυνούνται ἀπὸ πάρας καὶ παρατηρήσεις ἀνδρῶν πεκαυδαυμένων; Ὁ σαφὴς χρόνος, ἐπομένους ἢ θάλει δεῖξει φροῦδα καὶ μενὰ ταῦτα πάντα, ἢ σαφὴ καὶ χρήσιμα εἰς τὸ ἀνθρώπινον Γένος.

Θεωρία ἀγέννησε τὰ παρὰ φύσιν ἐκείνα Ἐπικύκλια, εἰς τὰ ὅποια οἱ πλανῆται ἔπρεπε νὰ κινῶνται, καὶ ὁ ὠραίος τῆς πλανητικῆς ἀρχήσεως ρυθμὸς μὲ ὅλους τοὺς νόμους του ἔμενε ἀκατανόητος· ἀλλ' ὁ νοῦς ἐξουδένωσε ταύτην τὴν ὀπτικὴν ἀπάτην, μεταβληθέντος τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος εἰς ὠραίαν τάξιν καὶ ἐνότητι ἀπὸ τὸ νοητικὸν ὄμμα τοῦ παρατηρητοῦ· ὁ ἀνθρώπος καλῶς εἰδώς, ὅτι χιλιάδας ἤδη ἑτῶν αἰ ψευδεῖς αἰσθήσεις μᾶς ἀπατῶσιν, ἀφῆσε τὸ κέντρον τῆς πλανωμένης γῆς, καὶ οὕτως ἀπὸ ἐν ἄλλο ὑψηλότερον σημεῖον, τὸν ἥλιον, ἔμαθε νὰ διατάτῃ τὸ Πᾶν, ἀφαιρέσας τὸ ἐμπέδιον, τὸ ὅποιον ἀντίκατο εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ οὐρανοῦ Μηχανισμοῦ μὲ ὅλους τοὺς ὠραίους νόμους τε, (καθ' ἑξ ὄχλ. ὁ ἥλιος εὐρίσκειται εἰς τὴν ἐξίαν τῶν πλανητικῶν τροχιῶν) ἔξ ἐρεξῆς διαλύσας πάντα ἐκείνα τὰ τεχνικὰ καὶ ἀσαφῆ ἐπικύκλια εἰς ἀπλοῦς, ἐλλειπτικοὺς κύκλους· ὅθεν δὲν πρέπει τις νὰ βεβαίονη ὅτι αἱ αἰσθήσεις μᾶς διδάσκουσι τὴν ἀπλήν ἰδὴν, καὶ ἡ πείρα μᾶς ἄγει εἰς τὰ σοιχεία· ὄχι, κατ' οὐδένα τρόπον· αὐταὶ μάλιστα μᾶς ἀποπλανῶσιν εἰς παρὰ φύσιν ὑποθέσεις, καὶ τοῦ νοῦς τὰς λεπτολογίας· μόνον δὲ ὁ νοῦς, ἐταν ἀνατρέχῃ εἰς τὸ ὑψηλότερόν του κέντρον, δύναται αὐτὰς τὰς ὀπτικὰς ἀπάτας νὰ ἐξουδενῶνῃ, καὶ τὸν εὐδύν, ἀπλοῦν δρόμον εἰς φυσικὰς ὄψεις νὰ δεικνύῃ.

Ἄλλ' ἔτι πλέον! ἔπρεπε νὰ μένωμεν νομίζοντες, ὅτι ὁ ἥλιος ἀναπαύεται εἰς τὸ κέντρον, δὲν ἐδύνάτο αὐτὸς μάζυ μὲ τὸ σύστημα τοῦ εἰς τὸ διάστημα τοῦ παντός νὰ συνεχισθῆ καὶ νὰ ὑποταχθῆ εἰς ὑψηλότερον τινὰ ἀξέρα; ὅταν ἀπαξ βλέπωμεν, ὅτι αἱ σελήναι ὑποτάσσονται εἰς ἕνα πλανητικὴν, καὶ οἱ πλανῆται εἰς ἕνα ἥλιον, ἐντεῦθεν θέλομεν ἔχει τὸ δίκαιον νὰ θέσωμεν τοὺς ἡλίους αὐτοὺς εἰς ἕμοίαν τινὰ ἀναφορὰν, καὶ εἰς ταύτας τὰς ὑποτιγὰς ἐπὶ τοσοῦτον νὰ ἐκτεινώμεθα, ἕως ὅτου ὄχι μόνον ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν ἐνὸς ἡλιακοῦ συστήματος, τὸ ὅποιον πρὸς τὸ ὅλον ἔχει ἀπειροσὴν ἀξίαν, ἀλλὰ ὡς πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ νὰ εὐρωμεν ὑψηλότερόν τι μέρος, τὸ ὅποιον ὡς φυσικὸν κέντρον ἐνταυτῶ καὶ ἐν ὅλον σύμπλεκτον νὰ ἴναι, φέρον εἰς ἐκυτό πᾶσαν τὴν δυναμικὴν καὶ Μηχανικὴν ὅλων τῶν εἰς γενικὰς δυνάμεις, νόμους, καὶ ὁμοιοτήτας ὑποτεταγμένων συστημάτων· ἐὰν τυχὸν δευτέρως τις Νεῦτων εἰσέρει τὸν μηχανισμόν

ἐνὸς ὄλου ἡλιακοῦ συστήματος μὲ ὄλατου τὰ φαινόμενα ὡς ἓνα μόνον Ποιητῆν, καὶ ἔπειτα μὲ σταθερὰν συνέπειαν ἀπεδείκνυεν, ὅτι αὐτὸς ὁ Ποιητὴς δὲν ἤθελεν εἶναι ἐπιδεκτικὸς οὐδεμιᾶς ἀναπτύξεως, ἀνίσωστος δὲν δεχθῆ ἄλλον ὑψηλότερον Ποιητῆν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὴν ἐπενέργειαν ἤθελεν σφραγισθῆ ὄλαι αἱ ἀνομοεισότητες τοῦ ὑποτεταγμένου ἡλιακοῦ συστήματος; ἠθέλαμεν ἀρνηθῆ τὴν συγκατάθεσίν μας εἰς τοιαυτὴν γνώμην διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ τὰ τηλεσκοπία μας δὲν μᾶς λέγουσι τίποτε περὶ αὐτοῦ· τοῦτο προδήλως ἐσήμαινε νὰ μεταχειρισθῶμεν ἀναξίως τὸ λογικὸν ὡς δούλον τῆς ὑπουργίας τῶν αἰσθήσεων, καὶ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ τιμὴν κατὰ τὴν ἐννοήσωμεν — καὶ μόνον τοῦτο τὸ πρᾶγμα συμβαίνει αὐτῷ. Πᾶσαν ζηγῆν μᾶς ἐνθυμίζουσιν αἱ κάτοικοι τῆς γῆς καταπαλλὰ ἡδέως νὰ οἰκοδομῶμεν τοὺς συλλογισμοὺς μας εἰς τὴν ἀντιληψὶν καὶ πείραν, μεταχειριζόμενοι τὸ λογικὸν μὲν εἰς ὑπουργίαν τῶν αἰσθήσεων, δὲν σοχάζονται ὅμως, ἔτι ἡ φωτεινὴ ἀκτὶς τοῦ λογικοῦ ὑπερβαίνει ἐκεῖνα τὰ ὄρια, τὰ ὁποῖα εἰς τὰς αἰσθήσεις μας καὶ τὰ τηλεσκοπία εἶναι κρυμμένα — καὶ ὅτι εἰς ἐκεῖνας τὰς ἀπομακρυσμένας χώρας, αἱ ὁποῖαι εἶναι τόσον ἀληθεῖς, ὡς καὶ αἱ ἡμετέραι πλησίον κείμεναι, δὲν εἶναι κάμμία πείρα πλέον δυνατὴ, καὶ ὅτι τέλος εἰάν καὶ ἐνταῦθα προσέτι ἔπρεπε νὰ ἀνακαλυφθῆ πρᾶγμα τι, εἰς τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς ἱκανῶς οἰκθον διεγερμένους, μόνον ὁ συλλογισμὸς καὶ ἡ ἰδέα ἐδύναντο νὰ τὸ παράξωσιν.

Ἐσαύτως θεωρεῖται ἡ ἀναλογία καὶ εἰς τὴν ὀργανικὴν σφαιρῶν. Ἐνταῦθα τὸ πλησίον εἰς τὰς αἰσθήσεις μας κείμενον εἶναι κεκαλυμμένον οὕτω, καθὼς ἐκεῖ τὸ μεμακρυσμένον βλέπομεν τῶντι εἰς τὸν ὀργανισμόν τοὺς χιμαίρους ῥέοντα ἄνω καὶ κάτω, καὶ εὐρίσκομεν ἕως ποῦ ἔρχονται καὶ εἰς ποῦ ὑπάγουσιν; ἀκολουθοῦμεν τὸν ἐλέγχον εἰς τοὺς κλάδους του, καὶ τὸν κλάδον εἰς τοὺς κλαῖνας του ἕως εἰς τὴν ὀλικὴν περιφέρειάν του, εἰσδύομεν μὲ ἀπλισμένον ὄμμα, ὅπου τὸ ἄπλον κάμμιαν διαφορὰν πλέον δὲν μᾶς δεῖχναι, ἀναλύομε τὰς στοιχειώδεις ἀναφορὰς, καὶ ἐξετάζομεν τὴν ἐσωτάτην κατασκευὴν· ὄλα αὐτὰ συμβαίνουσι μὲ τὴν ὑπουργίαν τῶν αἰσθήσεων — ἀλλὰ τί ἐκερδήσωμεν ἐντεῦθεν; ποῦ ἐδείχθη ἡ ὑψηλότερα συνάρησις; πῶ διαρίσθη τὸ σημεῖον τῆς δυνάμεως; τί

ὁποῖον διεγείρει αὐτὰς τὰς ὀρατὰς κινήσεις; ποῦ ἐξυγοσαθμήθη ἡ εἰδικὴ τῶν μερικῶν ὀργάνων πρὸς τὰ καθόλου ἀξία, ἡ διάτνος ὁμοιότητος διαρίσθη; ἐξεύρομεν καλῶς, ὅτι πᾶν σύστημα πρέπει νὰ ἦναι ἐνότις καὶ τάξις, ἕκαστον τῶν ὀργάνων νὰ προσφέρῃ εἰδικήν τινα συνδρομὴν εἰς τὸ γινόμενον τοῦ ὄλου· πρέπει νὰ ἦναι νόμοι εἰς τὸν ὀργανισμόν — ἀλλὰ ποῦ εἶναι ἡ ἐκφρασίς των; ποῖα εἶναι ἐκεῖνη ἡ δύναμις ἢ τις ἐκδηλοῦται εἰς τὸ ἀδιακόπως μεταβαλλόμενον τῆς καρδίας παίγιον, καὶ διατηρεῖ τὸν ἀνταγωνισμόν τῆς ἀναπνοῆς; ἐγγένει εἶναι ἰδιαιτὶς ἐλεύθερος φαινόμενι τροπολογία, καὶ νόμος μολοντοῦτο, ἀλλὰ ποῦ παριστάνεται ἡ ἀξία του; εἰάν τὸ τεχνικὸν οἰκοδομημα τῶν αἰσθητηρίων ἕως εἰς τὸ παραμικρότατον ἐντελῶς ἦναι ἐγνωσμένον, ἐρωτᾶται πῶς σχηματίζεται ὁ τόπος καὶ ἡ χρωματισμένη τοῦ φωτός ἀκτὶς εἰς αὐτό; ἀλλὰ πρέπει αὐτὸ νὰ μὲνῃ καὶ νὰ ἦναι τὸ πεδῖον τοῦ ἀγνώστου; ἐγὼ νομίζω — ὄχι· θέλει ἀνακαλυφθῆ, χωρὶς ὅμως τὴν συνδρομὴν τῆς πείρας εἰς τοῦτο· πρέπει νὰ εὔρωμεν ἀρχήν τινα ἀπὸ τὴν πείραν καὶ τῶν αἰσθήσεων τὴν ὑπουργίαν ἀνεξάρτητον, καὶ αὕτη (ἡ πείρα) τότε πρῶτον ὀφείλει νὰ βεβαιώσῃ εἰς τὰς διαφορὰς τῆς διευθύνσεως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἠύρομεν· εἰς τοῦτο μᾶς ἐχαρίσθη τὸ δῶρον τοῦ λογικοῦ, ὄχι νὰ ὑπάγωμεν αὐτὸ ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις, ἐκλείοντες ἐκεῖνο ὅπου αὐτὰι δὲν μᾶς προσφέρουσιν· ἀλλ' ἔτι πλέον — ἡμεῖς φθείρομεν αὐτὴ νὰ σώζωμεν τὴν ζωὴν καὶ ὑγίαν· ἐξεύρει τις ἐξ ἡμῶν τί εἶναι ἡ ζωὴ, τί εἶναι ἡ ὑγία; εἰάν δύο εἰς τὸ ὄμμα μὲλις παρατηρητὰ σπειρία μικρότατα δὲν μᾶς ἀφίνουσι νὰ ἀντιληφθῶμεν κάμμιαν πλέον διαφορὰν, ἂς προσμένωμεν ἕως οὗ αἱ δυνάμεις αὐτῶν ἀναπτυχθῶσι, καὶ θέλωμεν ἔχει τότε δύο εἰς τὸ σχῆμα, χρῶμα, ἐνεργείας, καὶ ἰδιότητας ἐντελῶς διάφορα γέννη· ὄλη λοιπὸν ἡ μέλλουσα ἀνάπτυξις τῶν φωτῶν δὲν ἔχει τὴν βάσιν τῆς εἰς τὸ ἐλάχιστον μέρος; καὶ μολοντοῦτο τίς δύναται καλῶς αὐτὰ τὰ διάφορα τῆς ἀναπτύξεως σημεῖα διὰ τῶν αἰσθήσεων νὰ γνωρίσῃ; ἂς θεωρήσωμεν μίαν φωνὴν εἰς τὰ μουσικὰ ἔργα τῆς ἐκείνης τῆς πλαστικῆς μορφῆς, τί μᾶς διδάσκουσιν αἱ αἰσθήσεις; τίποτε — καὶ τίποτε· πρέπει διατοῦτο νὰ ἀποβρίψωμεν ἐκεῖνο ὅπου τόσον ὀρατὰς ἔτι εἰς τὸ σχῆμα τῶν νόμων μᾶς φαίνεται; ἀναμφιβολῶς εὐρίσκειται μία δυναμικὴ τῆς ζωῆς, καθὼς ὑπάρ-

χει καὶ μία Μηχανικὴ τῆς κινήσεως· καὶ καθὼς αὕτη εἰς φυσικὴν τινὰ τοῦ κόσμου διάταξιν κατ' ἀπειρῶς πολλὰς ἀναφορὰς, ἀναλογίας, καὶ νόμους ἐπραγματιώθη, οὕτως ἀναλογίᾳ δέλει ἀποθῆ πραγματικὴ καὶ ἐκείνη εἰς ὀργανικὴν τινὰ τάξιν· διότι πᾶν ὅ,τι ζῆ εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Παντός εἶναι εἰδική τις ὁμοιότης, καὶ αὕτη ἡ ὁμοιότης εἶναι ἡ φύσις καὶ ἡ οὐσία τοῦ πράγματος, διὰ τῶν ὁποίων ἐκείνο συνίσταται, καὶ χωρὶς τὰ ὁποῖα ἤθελεν εἶναι κενὸν καὶ μηδέν. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀνιχνεύσωμεν τοιαύτην τινὰ πῆξ ζωῆς ἀρχὴν, πρέπει νὰ ἀποσραφώμεν διόλου τὴν ὑπουργίαν τῶν αἰσθησεων, ἢ ἐποῖα συγχέει μόνον τὴν ἀπειρον ποικιλότητα, καὶ ἀποτελεῖ δύσκολον τὴν ἐνότητα; καὶ οὕτω πρέπει νὰ κάμωμεν τὴν διάταξιν ἀπὸ ἐν ὑψηλότερον κέντρον, ὅπου ἀνάμειξι συγχύσεις δὲν σκοπίζουσι τὴν ἀλήθειαν· μολοντοῦτο οὐδὲν πρέπει ποτὲ τὸ ἀληθὲς νὰ ἀναμιχθῆ μετ' τὸ πραγματικόν· ἢ ἀληθὲς κεῖται πάντοτε εἰς ἡμᾶς, καὶ εἶναι ὁ νόμος τοῦ ὁποῖου ἔχομεν τὴν συνείδησιν δι' ὀχήματος τοῦ πραγματικοῦ· τὴν πραγματικὴν καὶ ὄλκον εἶναι κατ' ἑαυτὰ, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, ἀληθὲς τί οὐδέν, καὶ γίνεται ἤδη πρῶτον τί διὰ τῆς ἐνάσεως μετ' τὴν ἰδέαν, ἢ ὁποῖα τότε ὡς νόμος καὶ ὁμοιότης δίδει εἰς τὸ πρᾶγμα σοβαρότητα καὶ ζωὴν.

Καὶ ἐτι πλεον! πῶς εἶναι δυνατόν τοῦτο, δι' ὄλκον τινῶν σαγόνων σπέρματος καὶ ἐνὸς μικροῦ αἰοῦ νὰ γεννῶται ὁ ἀνθρώπος ὁμοῦ μετ' τὸ ἀπειρον τῆς γνώσεως, μετ' ἐκείνην τὴν ἀρχὴν, ἢ ἐποῖα δοκιμάζει τὴν ἐλευθερίαν του εἰς ὄλας τὰς διευθύνσεις, καὶ μετ' ἐκείνην τὴν ἐνατένισιν πρὸς τὸν ἄρανόν, ἐμπρὸθεν τοῦ ὁποῖου ἡ γῆ ὄλη εἶναι μηδέν; εἰάν τις χεὶν θέλη τις νὰ ἀποβάλῃ τοῦτο τὸ πρόβλημα διατοῦτο, ἢ περὶ αἱ αἰσθήσεις δὲν μᾶς εἰσάγουσιν εἰς τὴν γνώσιν τοῦ μυσηρίου τῆς γεννήσεως, ὁ τοιοῦτος ἄς ζητήσῃ ἄλλο πρόβλημα, καὶ ἄς τὸ ἀνιπτύξῃ ὡς ἡ προσαγῆ τῆς θελήσει του ἤθελε κινήσει τὸν βραχίονα καὶ τὸν πόδα ταυ· αὐτῆς τῆς λύσεως δὲν θέλωμεν τὰς ἀρυσθῆ ποτὲ ἀπὸ τὴν πείραν, ἀλλ' πρέπει διατοῦτο νὰ τὰς ἀφήσωμεν ἀνερευνητούς;

Ἐνταῦθα ἀπαντᾷ κάποια ἐναντιότης· συνειθισάντες ἐτι πολὺ νὰ μὴν ἐρευνῶμεν τὰ πράγματα, ἐκ μὲν τοῦ ἐνὸς μέρους ἡμεθ' ἡμεῖς εἰς τοιαῦτα πρόβλήματα, ἐκ δὲ τοῦ ἄλλου σπεύδομεν διὰ νὰ φθάσωμεν τέλος, τὸ ὁποῖον πέραν τῆς

γραμμῆς τῶν γνώσεών μας κεῖται· οὗτος εἶναι ὁ κλήρος τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος νὰ ζητῆ τὰς ἀκρότητας προτερον παρά τὸν μέσον ὄρον; ὁ ὁποῖος συναρμόζει αὐτὰς τὰς δύο.

Ἄλλα ἔ, ἐδῶ ὁ Πλάτων δὲν μένει· ὁ φιλόσοφος οὗτος δὲν ἐρωτᾷ μόνον πόθεν ἡ κίνησις, πόθεν ἡ ζωὴ, ἀλλὰ πόθεν ἡ ψυχὴ, τί ἦτον αὕτη πρὸ τῆς ζωῆς, καὶ τί μέλλει γενέσθαι μετ' αὐτήν;

Καὶ οὕτως ἔχομεν τριπλᾶς προβλημάτων σειράς.

α.) Τὴν σειράν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ μὲν πείρα τὸ πρότερον (prius), ὁ δὲ νόμος τὸ ὑστερον (posterius) σχηματίζει· ἢ ὑπουργία τῶν αἰσθήσεων ἀναπαύεται ἐνταῦθα εἰς τὴν φύσιν, οἷς τὴν φοιχειώδη αὐτῆς βάσιν, ὑφουμένη μετ' τὴν βοήθειαν τῆς διαταττούσης τοῦ νοῦ ἀρχῆς, διὰ τῆς ἐπαγωγῆς καὶ συνδυασμοῦ εἰς γενικὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι περιγράφουσι τὴν σφαῖραν τῶν ἐγνωσμένων φαινομένων· αὕτη εἶναι ἡ περίσσις εἰς τὴν φυσικὴν περιοχὴν.

β.) Τὴν σειράν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ μὲν ἀρχὴ τὸ πρότερον, ἢ δὲ πείρα τὸ ὑστερον μορφώνει· αἱ αἰσθήσεις ἐδῶ εἶναι ἀκαρποὶ· ἐπειδὴ ἡ πηγὴ τῶν φαινομένων εἶναι κεκρυμμένη· ἢ μῆς βλέπομεν μόνον τὰ γινόμενα, ἀλλ' ὄχι καὶ τὰς πράξεις τῆς παραγωγῆς· αὕτη εἶναι ἐν γένει ἡ περίσσις εἰς τὴν ὀργανικὴν περιοχὴν.

γ.) Τὴν σειράν, τῆς ὁποῖας ἡ φύσις γίνεσθαι διαδατικὴ, καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν ἡ πείρα μῆτε τὸ πρότερον μῆτε τὸ ὑστερον σχηματίζει, καὶ ἡ ἀρχὴ μεταβάλλεται εἰς τὸν μῦθον· αὕτη ἢ περίσσις ἀνάγεται εἰς τὴν περιοχὴν τῶν πνευμάτων.

Μόνον διὰ τὴν πρῶτην σειράν τῶν προβλημάτων ἐν τῷ μεταξύ εὐρέθησαν αἱ μέθοδοι· αἱ τελευταῖαι δύο σεροῦνται αὐτὰς ἐτι, καὶ ὄλαι αἱ ἐξετάσεις τοῦ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ μέθοδοι τῆς πρώτης εἰς τὰς δύο ἀκολουθούς δὲν ἐπέτυχον, καὶ πάντοτε δὲν θέλουσιν ἐπιτύχει. Πόσοι ποσάκις ἐζήτησαν διὰ χημικῶν ἀναλύσεων περὶ τοῦ μυσηρίου τοῦ ὀργανισμοῦ κατὶ νὰ καταλάβωσι, καὶ μολοντοῦτο ἐπέσρεψαν ἀπρακτοί; ἐπειδὴ εἰάν ἀναλύσωμεν τὸ εὐγενέστατον καὶ τὸ ἀγενέστατον ὀργανον εἰς τὰς φοιχειώδεις αὐτοῦ ἀναφορὰς, ἢ διαφοράς θέλει ἦναι τόσον μικρὰ, ὡς ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἐνεργειῶν σχεδὸν ἀφανίζεται.

Ποία μέθοδος μόνον ένταύθα δύναται να βοηθήση.

Ότι ή οργανική τάξις κείται μεταξύ τής φυσικής και πνευματικής, καθώς ή ζωή μεταξύ τής κινήσεως και πράξεως, ή άτομική ένότης μεταξύ τής φυσικής και προσωπικής, είναι θέσεις, τας οποίας εγω ένταύθα προϋποθέτω: όλα όμως ταύτα τὰ μέλη λαμβάνουσι τήν αρχήν των από τήν περί ύλης, σχήματος, και ουσίας γενικήν μεταφυσικήν αναλογίαν εις τρόπον τριούτον, ώς ή μὲν φυσική τάξις, κινήσις, φυσική ένότης έχει τήν φύσιν και σαβερότητά της από τήν υπέρσχυσιν τής ύλης· ή δὲ οργανική τάξις, ή ζωή, ή άτομική ένότης από τήν υπέρσχυσιν του είδους· ή δὲ πνευματική τάξις, πράξις, προσωπική ένότης από τήν υπέρσχυσιν τής ουσίας· αληθινά δὲν θέλει δοθῆ κανέν πρᾶγμα εις τήν κόσμον, τό όποίον να μὴν μετέχη εις ταύτην τήν αναλογίαν από ύλην, είδος, και ουσίαν· τούτο όμως συμβαίνει εις καταπολλά διαφορούς τρόπους· όσον πλέον πρᾶγμα φέρει εις έαυτό ουσίαν (ιδεάν), τόσον δετικώτερον, ἀξιολογώτερον, και ελευθερώτερον φαίνεται· αυτή είναι ή περιεχίσις εις τήν πνευματικήν περιοχίν, όπου ή ελευθέρα πράξις είναι οικεία. Όσον πλέον πρᾶγμα φέρει εις έαυτό ύλην, τόσον άποφατικώτερον, χειρότερον, και αναγκαιώτερον (υπεκείμενον εις τήν ανάγκην) φαίνεται· τούτο εύρίσκει τόπον εις τήν φυσικήν περιοχίν, όπου ή κίνησις με τούς τυφλούς αὐτῆς νόμους προσιδιάζει.

Όσον πλέον εξεναντίας πρᾶγμα φέρει είδος εις έαυτό, και εις τήν ύλην και ουσίαν αὐτοῦ μεσιτεύει, τόσον άδιαφορώτερον, όμνηδέστερον, και ισορροπώτερον φαίνεται· τούτο βλέπομεν εις τήν περιοχίν τής οργανικής τάξεως, όπου ή ζωή με τούς ελευθερούς αὐτῆς νόμους είναι φυσική.

Εάν διατάξωμεν αὐτάς τας προτάσεις εις μεταφυσικήν θεωρίαν, έντεῦθεν λαμβάνομεν τρεῖς αρχάς.

α.) Μίαν τοιαύτην, ή οποία πλησιάζει εις τήν ιδεάν, όλα τὰ αποτελεῖ ολοκληρωτικά, γενικά, και τὰ ύψονει εις τας ύψιλοτάτας δυνάμεις.

β.) Τοιαύτην, ή οποία σρέφεται εις τήν ύλην, όλα τὰ κάμνει διαφορικά, τὰ διασκεδάζει εις πολλαπλότητα τιμᾶ, και τὰ άσθενεί.

γ.) Τοιαύτην, ή οποία προσεγγίζει εις τό είδος, όλα τὰ αποτελεῖ άδιαφορα, μέσα, συναπαρτίζουσα αὐτά εις ένότητα, και ζητοῦσα να ένώση τας δυνάμεις τόσον άποφατικάς ώς και κατακρατικάς εις τόν έκθέτην Μηδέν.

Από αὐτάς τας τρεῖς αρχάς ή τελευταία είναι ένταυθα αρχή τής ζωῆς· ή φύσις της είναι άδιαφορία, μεσιτεία, είναι ό συναρμώζων δεσμὸς τής φύσεως. Έως τώρα ήτον ή πρόληψις εις τούς φιλοσόφους, ότι ή άδιαφορία τίποτε άλλο δὲν είναι, εἰμή τό γινόμενον τής ένώσεως τῶν δύο πόλων, αλλά δὲν φοχάζονται ότι οι πόλοι ήθελον φεύγει αἰωνίως εις έναντίας διευθύνσεις (διαφορικήν και έλοκληρωτικήν), δὲν ήθελον είναι κανέν μεσιτεύον, τό όποῖον ήθελε δεχθῆ εις έαυτό και εξισώσει τήν αντίθεσίν των· τούτο λοιπόν τό άδιαφοροῦν είναι οὐτως αυθύπαρκτον, ώς και οι πόλοι, μολογόντι οι χαρακτήρες, υπό τούς όποιους αὐτό φαίνεται, είναι μόνον οι εἰς άμφοτέρων τῶν πόλων κοινοί.

Όλη ή περιοχί τής οργανικής φύσεως συνίσταται από σχετικὰς διάλου άδιαφορίας, σχημαζόμενη εις τήν υπέρσχυσιν του είδους· άλλ' εκείνη ή καθολική τής ύλης είδος και ουσίας αναλογίᾳ δὲν παύει να εκφράζεται εις πᾶσαν ιδιαιτέραν τάξιν· όπου εις τό βασιλειον τής οργανώσεως, κούτεσι εις τόν έκθέτην του είδους, ή ύλη υπερισχύει, ήτοι γίνεται ό ισχυρότερος συνεργός, εκεί κλίνει τό φυτόν· όπου τό είδος ώς συνεργός, ήτοι τό είδος εις τό είδος υπερισχύει, εκεί κλίνει τό ζῶον· όπου τούχαντίον ή ουσία εις τόν έκθέτην του είδους ό ισχυρότερος συνεργός γίνεται, εκεί κλίνει ή οργανωσις του ανθρώπου· και αὐτοὶ οι τρεῖς συνεργοὶ σχηματίζουσι τρεῖς περιοχίς, κατὰ τας οποίας ή καθολική αρχή τής ζωῆς, χωρὶς να αφήσῃ του υπερισχύοντα χαρακτήρα τής άδιαφορίας και του είδους, παριστάνεται εις τας είδικὰς αὐτῆς διευθύνσεις.

Από ταύτην τήν παρατήρησιν διορίζονται πολλοὶ γενικὸι χαρακτήρες και ιδιότητες τής αρχῆς τής ζωῆς.

α.) Αὐτή είναι ύψωμένη υπέρ πᾶσας τας φυσικάς και χημικάς δυνάμεις, ἀκλόουθας υπέρ τήν βαρύτητα, θερμότητα,

καὶ φῶς, ὑπὲρ τὸν Μαγνητισμὸν, Ἠλεκτρισμὸν, καὶ Γαλβανισμὸν· καθὼς ἡ δύναμις Μηδὲν εἰς τὸ ἀριθμητικὸν συζημα κείται ὑπὲρ τοὺς ἀποφατικούς ἐκλέτας, οὕτως καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἵσται ὑπὲρ τὰς φυσικὰς δυνάμεις.

β.) Σχηματίζει μεταξύ παντὸς ἀποφατικοῦ καὶ καταρτικοῦ τὴν ἀληθῆ πραγματικὴν ἐνότητα· τούτέστι πᾶς ὀργανισμὸς πρέπει νὰ ἦναι ἐν ἀπὸ πολλὰ ποικίλα ἄλλα ἐσχηματισμένον ὅλον ἢτοι ἄτομον.

γ.) Πρέπει νὰ ἦναι εἰδοποιὸς, ἢ πλαστικῶς μορφοῦσα· διότι μετὰ νὰ ἐνοῦται ἐλευθέρως καὶ ἀναγκαίως εἰς ἐν, πρέπει καὶ ὅλα αὐτῆς τὰ ἔργα ὑπὸ ἐλευθέραν ἀναλογίαν νὰ φαίνωνται.

δ.) Ἐκείνη ζωὴ περιλαμβάνει ὑψηλοτέρην τινὰ ὁμοίωσιν εἰς ἑαυτὴν, παρὰ πάσας, αἱ ὁποῖαι ἐκπράζουσι τὰ φυσικὰ τοῦ κόσμου σώματα εἰς τὰς ἐσωτερικὰς καὶ ἔξωτερικὰς αἰτιῶν κινήσεις· εἰς τὴν ἀξίαν τῶν νέμων τὸ ἐλάχιστον μικροσκοπικὸν ζωῶνιον ἀξίζει τόσον, ὡς ἐν ὅλον ἡλιακὸν συζημα.

ε.) Πᾶσα ζωὴ πρέπει νὰ ἐκπράζεται ὡς μεταβλητὴ τῶν δυνάμεων παίγιον· ὅταν θεωρῶμεν τὴν μὲν μίαν ἐξ αὐτῶν ὡς πρὸς ἐνοῦσαν καὶ ἐλκτικὴν, τὴν δὲ ἄλλην ὡς ἐλευθέραν καὶ ἀπωστικὴν, πρέπει, ὅλα, ὅσα διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ζωῆς διεγείρονται, νὰ παριστάνονται ὑπὸ συνεχεῖς διαλοπαλμῶν· καὶ τῶντι τὸ καθολικὸν τῆς ζωῆς εἶδος εἶναι ἰκρεμῆστι ἢ μεταβολὴ ἔλξεως καὶ ὠθήσεως.

ς.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς διεγείρει τὴν αὐξήσιν· καμμία φυσικὴ δύναμις δὲν ἐμπορεῖ πλαστικῶς καὶ ἐνταυτῶ αὐξήσει νὰ ἐνεργῇ, ἂν καὶ ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν ὀργανικὴν ἀνάπτυξιν φαίνονται νὰ ἦναι εὐνοϊκά, ἀλλ' ὄχι κατ' ἐθεῖς τρόπον, ἐνῶ κατ' ἐκείνην τὴν ἀδιαφορίαν σμικρύνουσι τὴν ὕλικὴν ἐνοῦσαν ἀρχὴν εἰς τὰ ἐμπόδια τῆς· οὕτω τὸ ὄν εἶναι ἡρεμοῦσά τις ἀδιαφορία, ὅπου ἡ ἐνοῦσα καὶ ἐλευθερὴ ἀρχὴ (ἐνῶ αὐτὰ μετ' ἀλλήλων ἐντελῶς ἰσορροποῦσι) μένουσιν ἀρραγεῖς· ἀλλὰ πλησιάζουσα ἤδη εἰς τὴν πύρωσιν ἢ θερμότης ἐλαττώνει τὴν ἐλκτικὴν ἀρχὴν, καὶ ἐντεῦθεν λαμβάνει ἢ ἐλευθερὰ μορφοῦσα ἀρχὴ τὴν ὑπερίσχυσιν, καὶ ἀρχίζει ὑπὸ ἀπειρῶν μικρῶν παλμῶν νὰ ὀλοκληρῶναι τὸν βλαστῶν, εἰς τὸν ὅποιον συνίσταται ἡ αὐξήσις. Ἐγγένει ὅπου θερμότης καὶ φῶς ἐνεργοῦσιν, ἐκεί ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς δὲν εἶναι

Ζετικὴ, καθὼς καὶ ὅλων τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὡσαύτως, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀντιθέσεως ἐρεθίζεται, καὶ ἐντεῦθεν παράγεται ἢ συνεχὴς αὐξήσις.

ζ.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἐνεργεῖ γεννώσα· γέννησις εἶναι δυνατὴ μένου, ὅταν ὁ βλαστὸς κατ' ἑαυτὸν ἤδη ἔφθασε κάποιαν ἀνάπτυξιν· ἢ πλαστικὴ τῆς ζωῆς εὐρούσα εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπέκτασιν ἢ εἰς τὴν αὐξήσιν τὰ ὄριά της, κρέφεται εἰς παραγωγὴν τοῦ εἶδους· ἐνῶ ἐκεῖνοι οἱ ἀπειρῶν μικροὶ παλμοὶ τῆς ἐλευθέρης ἀρχῆς διαπαντὸς συνεχίζονται, ἐντεῦθεν ἀναφύεται — εὐθύς ἀφ' οὗ τὸ ἄτομον τελειοποιῆθῃ — περισσότης τῆς δυνάμεως, ἢ ὅποια ἀπὸ ἑκάστου ὀργανον ἐκβαίνει, καὶ καθόσον ἑκάστου ὀργανον εἶναι ἀντανάκλασις τοῦ ὅλου, καὶ τὸ ὅμοιον γεννᾷ, ἐντεῦθεν εἰς ἐν κοινὸν προῖον ἐνοῦται· ὅλα τὰ εἰδικὰ ὀργανα ἐνόουσι τὴν περισσότητα τῶν δυνάμεων τῶν εἰς νέαν τινὰ ἀδιαφορίαν, καθὼς αἱ ἀκτίνες εἰς τὸ κέντρον, καὶ αὕτη γίνεται τότε πάλιν ὁ βλαστὸς τοῦ ὅλου, εἰς τὰς ὑψηλοτέρας ὀργανώσεις· εἶναι οὗτοι οἱ βλαστοὶ τὸ σπέρμα καὶ τὸ αἰδίου, τὰ ὅποια τότε ὡς διαφορικὰ φέρουσι ἤδη εἰς ἑαυτὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀναπτυχθήσομένου μεγέθους σύμπλεκτον, καὶ μένον προσμένουσι τῆς ὀλοκληρώσεως τὴν πρᾶξιν, ἢ ὅποια κατὰ παρελθούσαν ὁμοίωσιν τῶν δύο διαφορικῶν τὸ ὅλον ἐμπνευματόναι.

Γέννησις δὲν εἶναι μόνον μηχανικὴ καὶ δυναμικὴ τῆς φυσικῆς φύσεως δύναμις, ἐπειδὴ ἐδῶ εἰς τὸ ἀτομικὸν μέρος ποτὲ δὲν εὐρίσκεται ἐνταυτῶ ἢ ἀντανάκλασις τοῦ ὅλου, τὸ ὅποιον μόνον εἰς τὴν ἀδιαφορία τὰ πάντα ἀποτελοῦσαν ἀρχὴν ἀνῆκει, ἢ τις τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀναγκαῖον ὁμοίως εἰς ἑαυτὴν λαμβάνει.

η.) Ἡ ἀρχὴ τῆς ζωῆς ἐνεργεῖ διατηροῦσα· τοῦτο δὲ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἀδιαφορίας, ἢ ὅποια δὲν ὑπομένει παντελῶς τόσον μεγάλας παραχάξ· ἐάν ἐκείνη ἢ ἀρχὴ ἦναι τρέντι μεσάζουσα, οὕτως ἐν γένει θάλει ὀλοκληρῶναι τὸ ἐλλειπές, τὸ χαρισμένον θάλει ἐνάνει, τὸ περιττεῦον θάλει ἀκωθεῖ, καὶ εἰς βοήθειαν τοῦ πολεμηθέντος μέρους σπεύδουσα, θάλει ἀπομακρύνει τὰς ἐχθρικὰς αὐτῆς δυνάμεις, καὶ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν θάλει ὑποφέρει ὡς τὸ μανδακινὸν νὰ καταναλωθῇ ἀπὸ τὰς ἐχθρικὰς Πολικότητας, εἴτε φυσικῆς ἢ πνευματικῆς φύσεως οὐσίας· δοθείσης τῆς περιπέσεως ὅτι ὁ

πάρχουσι τρωπῶνται παραχαί (συγχύσεις), ἢ ἀρχὴ τῆς ζωῆς γίνεται δυνάμις θεραπευτικὴ (vis medicatrix).

Αὗται αἱ γενικαὶ ιδιότητες, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ τὴν φύσιν τῆς ἀδιαφορίας, συντείνουσιν ἤδη καὶ εἰς τὴν θεωρίαν τοῦ ζωικοῦ Μαγνητισμοῦ, καὶ περιγράφονται εἰς τὰ ἔξιολογώτατα φαινόμενά των.

(Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ειρημένων εἰς τὸν Μαγνητισμὸν ἀκολουθεῖ ἐφεξῆς.)

ἌΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ.

Διατριβὴ περὶ Μεγαλοφυΐας (*).

Ἡ Μεγαλοφυΐα δὲν εἶναι ἄλλοτι, εἰμὴ μίμησις τῆς ζωῆς καὶ δημιουργοῦ φύσεως, τὴν ὅποιαν ὁ ἄνθρωπος ἀναπτύσσων τὰ ἐν αὐτῷ ἔμρυτα ἑλατήρια ποιεῖ γινώσκων τοὺς νόμους καὶ τὴν χρῆσιν τῶν μέσων ἢ τῶν δυναμειῶν τῆς Μ' ὅσῃ περισσοτέρῃ ἀκρίθειαν παρατηροῦσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν φύσιν, καὶ μιμοῦνται τοὺς νόμους τῆς εἰς τὰ διάφορα εἶδη τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, τόσοῦ μᾶλλον πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀληθῆ τῆς μεγαλοφυΐας πηγὴν, τόσοῦ μᾶλλον ὁ ἄνθρωπος νοῦς θέλει εἶσθαι ἰκανότερος νὰ δημιουργήσῃ καὶ νὰ ὀργανίσῃ. Ἡ Ποιητικὴ, ἡ Μουσικὴ, ἡ Ζωγραφικὴ, μᾶς παρασαίνουσι τὴν ἀληθῆ τῆς φύσεως εἰκόνα, τὴν βαθεῖαν παρατήρησιν τῶν παθῶν τῆς, τὴν ἀναλογίαν καὶ ἁρμονίαν τῶν πλασματικῶν· ἀσθανόμεθα εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸ ἀληθὲς κατὰ δυνάμειν (καὶ ἀκουσίως εἰς ἓνα ἔχθρον) τὸ ἀράϊον. Ἡ Μεγαλοφυΐα ἄρα χαραγμένη ἐπὶ τοῦ αἰανίου τούτου πρωτοτύπου γεννᾶται ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ λόγου δεξιὰ ἀκολουθεῖ τὸν Θεόν, ἐξετάζει καὶ ἀνακαλύπτει τὰ ἔργα καὶ τοὺς εἰς τὸ πᾶν νομοὺς του. Οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τὸ ὕψος τῶν ἀληθειῶν, δὲν δύνανται νὰ ἐφεύρωσιν ἢ νὰ ποιήσωσιν τι, εἰμὴ

(*) Ἡ Παροῦσα διατριβὴ εἶναι μετάφρασις κτῆς τοῦ Κυρίου Virey, ἧς καὶ κατεχωρήθη εἰς τὸ λεξικὸν τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν τῆς Γαλλικῆς. Μετάφρασις ὅμως ὄχι ἀκριβῆς· εἶπα ὅσα δὲν μ' ἐφάνησαν ἀνάλογα εἰς τὴν περὶ φύσεως μᾶς, ἀντ' αὐτῶν δ' ἐπέροθεσα ὅσα μ' ἐφάνησαν ὑπερβαίνειν, καὶ θωρὶ δύνανται νὰ τὸ ἴδῃ ὁ παραβάλλων τὴν μετάφρασίν μου μετὰ τὸ πρωτότυπον.

δὲν μιμηθῶσι τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως, τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον αὐτὴ τὰς μεταχειρίζεται. Ὅσας προόδους ἑκαμῖν εἰς τὰς ἐπιστήμας, εἰς τὴν Μηχανικὴν καὶ εἰς τὴν Χημείαν, καὶ ὅσας ἀκόμη ἐλπίζουσι νὰ κάμωσιν, ὅλαι πηγάζουσιν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν πλασμάτων τῆς φύσεως καὶ τῶν ὀργάνων αὐτῶν. Δι' αὐτῆς ἐρευνῶσι τοὺς νόμους τῆς φύσεως, δι' αὐτῆς ἢ φύσις μᾶς ἀνακαλύπτει τὰ μυστήριά της, καὶ μεταδίδει εἰς τὴν Ψυχὴν μας, νὰ εἴπω οὕτως, τὸν τύπον καὶ τὴν πλασουργὸν δυνάμιν· τὰ κρύφια τῆς ἀνθρώπου καρδίας μυστήρια εἰς τὴν ἠθικὴν, ἢ ὑψηλὴ τέχνη τοῦ διαδέτειν καὶ ὀδηγεῖν τὰς πολιτικὰς ἐταιρείας εἰς τὴν πολιτικὴν, ὅλα ταῦτα δὲν πηγάζουσι τάχα ἀπὸ τὴν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς γινομένην τῆς φύσεως σπουδῆν; αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ ἀνθρώπου νοῦς δὲν εἶναι ὅμοιος καρπὸς τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν ἰδίων μας σοφασμῶν; Ὁ τῆς Μεγαλοφυΐας ἄρα ἀληθὲς τύπος εἶναι αὐτὴ ἢ φύσις.

Διὰ νὰ γίνῃ τις Μεγαλοφυΐας ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀναπτυχῆ ἢ ἢ νεερά καὶ ἠθικὴ αὐτοῦ φύσις καθ' ὅλην τὴν ἔκτασίν της· εἰμὴ περιορισθῆ εἰς μόνον τὸ σῶμα τότε πλασουργεῖ ἀγάλματα ἀράϊα, καὶ μηχανὰς ἰσχυράς.

Ἡ θαυμασία ὅμως αὕτη δυνάμις δὲν εἶναι κοινὴ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οὐδὲ ἀποκτάται μὲ μόνον τὴν σπουδῆν· αὕτη δὲν δύναται παρὰ νὰ ζωογονήσῃ τὴν σπορὰν τῆς Μεγαλοφυΐας, εἰμὴ ὑπάρχη, καὶ νὰ ὀρμήσῃ τοὺς καρποὺς, ἐπειδὴ ἢ Μεγαλοφυΐα δὲν διαδίδεται ἐκ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τέκνα. Εἶναι ἄρα ἄξιον τῆς εἰς τὴν σπουδῆν τοῦ ἀνθρώπου ἐνασχολουμένης τέχνης νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας τῆς Μεγαλοφυΐας καὶ τὰς φυσικὰς καὶ ἠθικὰς περιστάσεις, αἵτινες συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς· τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς παρούσης μου διατριβῆς, τὴν ὅποιαν διαίρω εἰς ὀκτὼ κεφάλαια, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς μὲν τὸ πρῶτον δέλω ἐκθέσειν τοὺς χαρακτῆρας τῆς Μεγαλοφυΐας, εἰς δὲ τὸ δεύτερον, τὰς φυσικὰς αἰτίας, αἵτινες δύνανται νὰ γεννήσωσι τὴν Μεγαλοφυΐαν· εἰς τὸ τρίτον, τὴν φυσικὴν κατάστασιν τῶν Μεγαλοφυΐαν προσαγγελλόντων παιδῶν· εἰς τὸ τέταρτον, τὴν ἐπίρροιαν τῆς νεότητος πρὸς τὴν Μεγαλοφυΐαν· εἰς τὸ πέμπτον πηγὰς ἄλλας τῆς Μεγαλοφυΐας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ συλλογίζεσθαι· εἰς τὸ ἕκτον, τὸν ἄριστον τῆς διανοίας· εἰς τὸ ἑβδομὸν, τὴν ἐπίρροιαν τῶν

διοικήσεων και διαφόρων θρησκευῶν, πρὸς τὴν γέννησιν τῆς Μεγαλοφυΐας· εἰς τὸ ὄγδον τέλει; ἰατροφιλοσοφικῆν ἀληγορίαν τῆς Μεγαλοφυΐας, ἀπὸ τὸν μῦθον τοῦ Προμηθεύς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν χαρακτήρων τῆς Μεγαλοφυΐας.

Λέγουσιν ὅτι πάλαι ποτὲ ὁ βασιλεὺς και κύριος τοῦ παντός Ζεὺς, ἐγέννησεν ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου του ἑνοπλεον ἀπὸ τῆς βοήθειας τοῦ Ἡφαίστου τὴν Ἀθηνᾶν ἢ Παλλάδα, θεῶν τῆς σοφίας και τῶν τεχνῶν. Ἡ θεὰ ἐκλεξεν διὰ κατοικίαν τὴν πόλιν τοῦ Κεκροπος, τὰς φιλοτέχνους Ἀθήνας, ἐξ οὗ ἡ γῆ ἦτο ἐξωρισμένη εἰς τὰς πετρώδεις ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ εἰς τὴν ἄκαρπον Ἀττικὴν. Εἰς ταύτην τὴν πόλιν ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Σόλωνος και τῆς διοικήσεως τοῦ Περικλέους, ἡ ἔθνος ἐλεύθερον και δημοκρατικόν, φιλόξενον πρὸς ὅλα τὰ ἔθνη, φιλόδοξον και ὑπερηφάνον διὰ τε τὴν ἀξίαν του και διὰ τὴν δόξαν του εὐαίσθησιν εἰς τὴν εὐγλωττίαν και εἰς τὰς ἀγαθὰς τέχνας, διέλαμψαν τοσοῦτοι μεγαλοφυεῖς ἄνδρες, και συνέστρεξαν πανταχόθεν οἱ λαμπρότεροι και ὑψηλότεροι τῆς Ἑλλάδος νόες. Ὅλα τὰ εἶδη τῶν μαθησῶν ἐτιμῶντο ἐξίσου, και ἡ φήμη ἔφερε πᾶν εἶδος θριάμβου. Ἡ φιλοσοφία ἐδύνατο ἀεὶ ἐκλεξῆ ἢ τὰς Στωάς, ἢ τοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου, ἢ τὴν Δύκειον. Αἱ τῆς τραγωδίας και κωμωδίας Μοῦσαι ἐδέχοντο εἰς τὰ θεάτρα στεφάνους και δάφνας. Τὸ βῆμα ἐπέσφερε τιμῶν εἰς τὸ ὠδεῖον και εἰς τοὺς ναοὺς. Μύρια μεγαλοφυεῖς κτίρια, κατὰ τὰς ἀναλογίας τῆς θαυμασιωτέρας και ἀριστοτέρας Ἀρχιτεκτονικῆς, τῶν ὁποίων τὸ κάλλος ἐτελειοποιεῖτο ἢ Γλυπτικῆ, ἐκαλλοπιζαν τὴν πόλιν. Ἡ ποικίλη σοφία ἐπλοῦντο μύριαν θαυμασίων εἰκόνων ζωγραφισμένων μετὰ τέχνην ἀρμιτον. Ὅλα ἐφάνερον τὴν ἐντέλειαν, και αὐταὶ αἱ μηχανικὰ τέχνηαι, αὐτοὶ οἱ τεχνῖται μετεῖχον τῆς εὐαίσθησῆς τοῦ καλοῦ, τὴν ὁποίαν αὐξάνεν ὁ ἀδιάκοπος θαυμασμός τῶν εἰς τὰ ὄμματα αὐτῶν προκειμένων θαυμασίων πρῶτον.

Οἱ Ῥωμαῖοι νικηταὶ και τροπαιοῦχοι ὑπετάχθησαν εἰς τὴν σφῆρα τῶν Ἑλλήνων διδασκαλίας, και ἐδιδάχθησαν τὴν ἰσ-

τικὴν εὐγένειαν. Ἀκόμη τὴν σήμερον, μετὰ παρέλευσιν εἰκοσπέντε αἰῶνων οἱ Ἑυρωπαϊοὶ μετὰ ἱερὸν σέβας κατοῦσι τὰ χαίματα τῆς εὐγενούς ταύτης πόλεως, και ἐξετάζουσι τὰ εἰρήπια τῶν τύμβων μυρίων ἐνδόξων πολιτῶν, τοὺς ὁποίους αὐτὴ ἐγέννησε· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ δύναμις τῆς Μεγαλοφυΐας κατεδάμασε τὰ πολεμικώτερα και ἀνδρειώτερα ἔθνη τῆς γῆς.

Ὁ νέος τῶν Μουσῶν ἔρασαί, οἵτινες ὀρμάτε, ἐξ εὐγενούς φιλοδοξίας κινούμενοι, εἰς ἓνα κινδυνῶδες σάδιον! ἀισθάνεσθε ἐν ἑαυτοῖς βράζον τὸ πῦρ τῆς Μεγαλοφυΐας; δύναμῆστις ἀγνωστος και φυσικὴ σῆς ἐπρομάντευσε θριάμβους ἐκ νηπιότητος; Πνέετε τὸ πῦρ τῆς δόξης, αὐτὸ τὸ εὐγενὲς και μέγα αἰσθημα ψυχῆς, ἡτις γέμει ἐνθουσιασμοῦ διὰ τὸ ἀληθές, τὸ ὑψηλόν και καλόν, ἡτις καταφρονεῖ τὰ κακὰ τῆς πτωχειας, τὴν ἐξορίαν, και αὐτὸν τὸν θάνατον διὰ τὴν φθῆσιν εἰς τὸν σκοπόν της; δύνασθε νὰ ὑπερηγήσητε τὰ ὄρια τοῦ καιροῦ, νὰ ἀπαξιῶσητε τὰς προσκαιροὺς λαμπρότητας, τὰς ὁποίας ἡ τύχη, ἡ αἰ γοητεία τῆς παρούσης ζωῆς προσβάλλουσι διευγῶς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς σας διὰ νὰ σῆς πλανήσωσιν; Ἄνδρες μεγαλόψυχοι δράμετε· αἱ θύραι τῆς Ἀθανασίας ἀνοίγεται διὰ σῆς· ἀναπετάνονται ἡδη ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν σας εἰς μεγαλοπρεπέστερος κόσμος. Στεῖς ἀνήκετε εἰς ὄλον τὸ ἀνθρώπινον γένος· ὁ περιπέκλων σας αἰὼν μακρόθεν μόνου δύναται νὰ σῆς θεωρῆ ἱπταμένους και νὰ μετρή τὴν ἐξαισίον δύναμιν, ἡτις διατηρεῖ τὸ πέταμα τῶν σοχασμῶν σας.

Ἄλλ' εἰάν τὸ θέλητρον ματαιίας δόξης δὲν σῆς ἀποσπῆ εἰμὴ ἐκ διαλειμμάτων ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν, ἀπὸ τὰς τραφῆς τῆς τύχης, ἀπὸ τὴν φιλήδονον κλίην τῆς ἡδυπαθοῦς τραφηλοτῆτος, ἀπ' ὅλας τῆς γῆς τὰς γοητείας, ἀπομακρύνθητε, ὦ θνητοὶ, ἀπομακρύνθητε, και μὴ μιαίνετε τὴν σθεασὴν ἰσραυσύνην, εἰς ἣν πρέπει νὰ ἀφιερῶν ἡ ἀληθῆς Μεγαλοφυΐα. Οἱ κόποι σας ματαιοῦνται, τὸ θέρος δὲν θέλει φθῆσιν πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν ἰδρώτων σας. Ἡ ἀληθῆς Μεγαλοφυΐα δὲν ὑποφέρει μερισμὸν, αὐτὴ βυθίζει εἰς τὴν ἑκτασίον της ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου· καθημερινῶς βλασάνουσι μύρια ἀνθη προτερημάτων διαλάμποντα εἰς τὴν αὐγὴν τῆς νεότητος· ἀλλὰ ταχέως αἱ ἔνθερμοι ἡδοναὶ, ἡ ἀπολελυμένη ζωὴ, ἡτις ἐξαντλεῖ τὸν ὄπον, ματαίνει αὐτὰ και πίπτουσι ξηραμῆμα πρὸν

φθάσουσιν εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ πορισμοῦ. Οὐχί, δὲν δύνασθαι ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν ἡδονῶν, ἀπὸ τὰς διασκεδάσεις τῶν συναναστροφῶν, αἰτινες δαπανῶσιν εἰς μάτην τόσού καιροῦ καὶ τίσου νοῦν, δὲν δύνασθε, λέγω, νὰ πετάξητε ἕως εἰς τοὺς ἀέρας, ὅπου κατοικεῖ ἡ ὑψηλὴ φρόνησις, καὶ ἐξ οὗ θεωροῦσι τὴν πηγὴν τῶν ἐξόχων ἀληθειῶν· διὰ νὰ φθάσῃ τις ἐκεῖ πρέπει νὰ συναβροίσῃ εἰς τὴν ψυχὴν του ὅλας αὐτοῦ τὰς φρένας· μέγα δὲ πρᾶγμα δὲν εἶναι, εἴν θελωμεν νὰ ὑπερέχωμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Εἰς τῶν κυριωτέρων τῆς Μεγαλοφυΐας χαρακτήρων εἶναι τὸ νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰς συνήθεις ὁδοὺς, νὰ καθαρῶς ὅλην τῆς διανοίας τὴν ἔκτασιν, διὰ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα νεικτίριον, κατὰ τὸ ἐν τῇ ψυχῇ κεχαραγμένον πρῶτότυπον· ἢ νὰ κατακρατῇ διὰ τῆς ἰσχυρίας καὶ εὐφόρου νοήσεως, μίαν ἐκτεταμένην ἐπικράτειάν, τῆς ὁποίας τὰ μέρη συνδέονται καὶ συνεφεκύνονται εἰς ἓν φωτοφυῆς κέντρον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπανακλῶνται εἰς τὸ ὅλον ἡ θερμὴ, ἡ λάμψις, καὶ ἡ ζωὴ. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία, διὰ τῆς ὁποίας ἡ Μεγαλοφυΐα καὶ ὅπου μιμῆται φαίνεται πρῶτότυπος, ἐπειδὴ οἱ ἐξ αὐτῆς ἀποβῆμενοι σοχασμοὶ ἐξήγηται ἀπὸ ἕνα ἀπειρον σύστημα, καὶ φέρουσι τὴν σφραγίδα τοῦ τύπου μὲ τὸν ὁποῖον ἐχαραχθήσαν. Συχνάκις αἱ μεγαλοφυεῖς ἰδέαι φαίνονται παράλογοι καὶ ἀλόκοτοι, ἐπειδὴ ἢ πρὸς τὴν πολιτικὴν κοινωνίαν συγγένει αὐτῶν εἶναι διακεκριμένη· διὰ νὰ φθάσῃ τις εἰς τὴν ἀληθινὴν ἀξίαν καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὰς ὑψηλὰς ταύτας ἰδέας πρέπει νὰ κολουβήσῃ τὴν ἀπειρον σφαιρὰν, ἣτις συνδέει αὐτάς. Εἶναι αἱ ἡ Μεγαλοφυΐα ἐξόχως φιλοσοφικὴ, καὶ καθιμίζει τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς τῆς φύσεως κλίμακος. Καθὼς ὁ ὑπερήφανος αἰετὸς σχίζει τὰ νεφῆ, διαπερᾷ τοὺς οὐρανοὺς, καὶ θεωρεῖ ἀσκαρδαμυκτεὶ τὸν λαμπροφόρον ἥλιον, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ Μεγαλοφυΐα βλέπει εἰς τὸ ἐξῆσιν πλάσμα τῆς, ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῶν σοχασμῶν τῆς, καὶ ἐναρκαλίζεται ὅλας τὰς συνεπείας καὶ τὰς ἐκ τούτων διαδοχικὰς ἀκτῖνας. Μιμουμένη τὴν θεότητα, τῆς ὁποίας εἶναι, ἢ εἶπω οὕτως, ἡ διαλάμπουσα εἰκὼν, ἐμφαίνει εἰς τοὺς ἰερῶν ναοὺς τῆς αἰωνιότητος, πλουτίζεται μὲ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς τῆς ὑπεράτης διανοίας, καὶ γεννᾷ τὰ ἐκπλήττοντα τὴν ἔμφαν τῶν θνητῶν θαύματα· αὕτη καταφρονοῦσα τὴν γῆν

ζωὴν, καὶ οὔσα ἐλεύθερος τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν σπεύδει πρὸς τὴν ἀθανασίαν.

Ὁ Μεγαλοφυὴς ἀνθρώπος διαφέρει τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτοῦ πρᾶτητα, καὶ κατὰ τὴν ἀγαθότητα καὶ ἀφέλειαν τῶν πολιτεϊμάτων του· ἀκολουθεῖ τὴν φύσιν αὐτὴν ὡς παράδειγμα. Ἡ ἰσχύς καὶ τὸ ὕψος τῶν σοχασμῶν του δὲν εἶναι πλεονεξίαν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, ἀλλ' ἔλος φέρεται ἀπὸ τὸ θελήτηρον τῆς ἐν αὐτῷ ἐμφύτου θείας δυνάμεως. Ἡ κοινὴ ἔταιρεία, ὅλα τὰ πετάπα πάθη αὐτῆς, αἱ ἀνάτασάσιαι, καὶ αἱ μάταιαι φρεντίδες, τὰς ὁποίας ἡ υπερηφάνεια τῆς τύχης ἢ ὁ φρόνος πολλαπλασιάζει περίξ ἡμῶν, ὅλα ταῦτα εἶναι ἀγνωστα εἰς τὸν μεγαλοφυῆ ἀνθρώπον. "Ἀγνωστὸς καὶ καταφρονημένος ἤθελεν ἀπομαραίνεσθαι εἴν οἱ ἀνθρώποι ἠγνόουν τὴν ἀξίαν του, καὶ εἴν αἱ περιστάσεις δὲν ἐδείκνυν τὴν λαμπρὰν δύναμιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπλούτισεν αὐτὸν ἡ φύσις. Αὐτὸς εἶναι μετρίφων, ἀλλ' ἔχει κατ' ἐπίδειξιν· δὲν βλέπει εἰς αὐτὴν τὴν γῆν αἰτίαν τινα ὑπερηφάνειας, ἀφοῦ ἴδεν ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ παντός καὶ τὸ ὕψος τῆς πλασουργοῦ δυνάμεως· αἱ ματαιότητές του αἰῶνος δεικνύουσι πρὸς αὐτὸν σαφέστερα τὴν κορυφότητά του· δὲν πρέπει ὅμως ἐκ τούτου νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ μεγαλοφυὴς ἀνθρώπος ἀναισθητεῖ εἰς τὸν ἀληθῆ καὶ εἰλικρινῆ ἔπαινον, ἐπειδὴ μάλιστα εἰς αὐτὸν τὸν ἔπαινον εὐρίσκει τὴν ἀνταμοιβήν του καὶ τὴν δόξαν του· ἀλλ' ὅταν καὶ αὐτοὶ οἱ ἔπαινοὶ δὲν ὑπάρχουσιν, αὐτὸς παρηγορεῖται συγκρίνων ἑαυτὸν μὲ τοὺς ἀντιζήλους του, καὶ βλέπων ἐκ τούτου τὴν τιμὴν τὴν ὁποίαν θέλουσι προσφέρει πρὸς αὐτὸν οἱ δίκαιοι μετὰγενέστεροι.

Εἰς ἀκόμη τῶν τῆς Μεγαλοφυΐας χαρακτήρων εἶναι, τὸ νὰ ὑπάρχῃ αὐτοδίδακτος· κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ὅμηρος εἰκονίζεται θαυμασιῶς εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ θεοπνεύτου Μουσικοῦ, τοῦ τυφλοῦ Δημόδοκου,

ὁ δ' ὄρμιθεὶς θεοῦ ἤρχετο. Ὀδυσ. Θ. 499.
καὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ Φημίου,

Αὐτοδίδακτος δ' εἰμί· θεὸς δέ μοι ἐν φρεσὶν οἶμας

παντοίας ἐνέφυσεν. Ὀδυσ. Χ. στίχ. 347.

Τῶ ὄντι δὲ ἡ Μεγαλοφυΐα οὔσα ἡ δύναμις τοῦ ὑπερυψοῦσθαι ὑπέραν ὅλων τῶν ἐγνωσμένων ἀληθειῶν, ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐκρεθῇ ἐξ αὐτῆς ἰσχυράτις δύναμις τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν εἰ

ποιηταὶ ἀπέδιδον πότε μὲν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, πότε δὲ εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, καὶ ἄλλοτε εἰς τὸν Ἥφαιστον.

Διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν δυνάμεων τῆς ὑψηλῆς νοήσεως ἐκδήκων τὰ ἔθνη ἐκ τῆς νηπιότητος καταστάσεως, καὶ τῆς σκεπτικωτάτης ἀραβείας, εἰς τὴν ἑποίαν ἦσαν βεβυθισμένα, ὄλαι δ' αἱ τέχναι ἔφθασαν εἰς τὴν ἐντέλειάν των. Εἶναι ἄρα ἡ Μεγαλοφυΐα ἰσχύς ἔμφοτος, γνώσις αὐτοδίδακτος καὶ μὴ ἀποκτωμένη διὰ τῆς σπουδῆς οὔτε διαδιδόμενη κατὰ κληρονομίαν. Ἡ ἀληθὴς Μεγαλοφυΐα τότε ἀκμάζει ὅτε αὐτὴ ἐξ ἑαυτῆς ἐξαιεῖ αὐτὴ παρρησιάζει δύσβατόν τι καὶ ἄγνωστόν ὡς ἡ ἀκαρπὸς γῆ ἢ διὰ τῆς σπουδῆς ἀποκτωμένη Μεγαλοφυΐα εἶναι μᾶλλον εὐδατος παρρησιάζουσα μικροτέρας ἀνωμολίας· τοιοῦτοι ἐφάνησαν ὁ Βιργίλιος πρὸς τὸν Ὅμηρον, ὁ Τακίνας πρὸς τὸν Κορυήλιον, ὁ Ραφαήλ πρὸς τὸν Μιχαήλ Ἄγγελον, ὁ Κικέρων πρὸς τὸν Δημοσθένην κτλ. Οὗτοι ἀπέκτησαν γνώσεις διὰ τῆς σπουδῆς, οἱ δὲ ἄλλοι ἐκ φύσεως ἦσαν πλουτισμένοι μὲ τὴν ἱερὰν ἰσχύον τῆς Μεγαλοφυΐας.

Εἰς τὸ ἀκόλουθον Κεφάλαιον, θέλω κάμειν παρατηρήσεις τινὰς εἰς τοῦτο τὸ ἀντικείμενον.

Ἰώσηπος, Μ. Δούκας

(μετ' ὀλίγον, τὸ δεύτερον Κεφάλαιον).

Νεωτέρα Ἑλληνικὴ Γραμματεία.

Ἡ φιλολογικὴ τῆς Λειψίας ἐφημερίς περιεῖχεν (Ἀριθμ. 245. Σεπτ. 26. τοῦ 1817. Σελ. 1958—59.) συντόμου κρίσεις δύο νεοφανῶν τῆς ἡμετέρας Γραμματείας συγγραμμάτων, δηλ. τῶν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ μεταφρασθέντων καὶ ἐν Λειψίᾳ ἐκδοθέντων Φιλιππικῶν τοῦ Τρόγου, καὶ μιᾶς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος τῆς Λειψίας παρέλαβε τὰς κρίσεις αὐτὰς καὶ ἡ τοῦ Φραγκοφορτίου πολιτικὴ ἐφημερίς, ἢ ὁποῖα μάλιστα ὀνομάζει ὡς τόπον τῆς ἐκδόσεως τῆς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς τὴν Λειψίαν καὶ συγγραφεὴ αὐτῆς τὸν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διατρίβοντα καὶ εἰς τὴν Γραικικὴν Ἐκκλησίαν ἐφημερεύοντα Ἰγνάτιον τὸν ἐπωνομαζόμενον Σκαλίγερον, εἰς τὸν ὁποῖον ἡ τοῦ Φραγκοφορτίου ἐφημερίς δίδει καὶ ἄλλο νέον ὄνομα τὸ *Εὐλογιστοδίγαμος* (Eulogodigame). Τῶν παρὰ τοῦ Κυρίου Δ. Φιλιππίδου μεταφρα-

σθέντων Φιλιππικῶν τοῦ Τρόγου ἢ Ἰουζίνου περιεῖχε κρίσιν καὶ ὁ Λ. Ἐ. (Ἀρ. 2. τοῦ ἐνεσ. ἔτους) τῆς δὲ ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς μίτη ἡμεῖς κρίσιν ἢ ἀνάγνωσιν ἠβελήσαμεν νὰ κάμωμεν, μὴ κρίνοντας τὸ πρᾶγμα ἀξίον, μίτη τὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Λειψίας κρίσιν ἠβελήσαμεν νὰ μεταφράσωμεν, μὴν ἐπιθυμοῦντες νὰ κοινώσωμεν εἰς τὸ γένος τὰς ὅσας ἐναντίον του γράφουσι κατηγορίας. Ἐπειδὴ δὲ περιεῖχε τὰς κρίσεις αὐτὰς καὶ ἐφημερίς παρὰ πολλῶν ὁμογενῶν ἀναγινωσκόμενη, ἢ τοῦ Φραγκοφορτίου, καὶ ἐξ αὐτῆς καὶ ὁ φιλολ. Ἑλληνικὸς Τηλεγράφος (Ἀρ. 9. τοῦ ἐνεσ. ἔτ.), τὰς μεταφράζομεν καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ καὶ τὰς ἐκδίδομεν διὰ τοῦ Λ. Ἐ. Βέβαια καὶ ὁ Γερμανὸς ἐπικριτὴς δὲν εἶναι ἐπαινετός, ὅτι ἐκ τοῦ συγγραμματος ἐνὸς ἐσυμπέρανε τὴν κατάρασιν τοῦ ὅλου ἔθνους, καὶ τὸ κατέκρινε πλὴν ἀξιμεμπτότεροι ἐκ τῶν ἡμετέρων εἶναι ἐκεῖνοι, ὅσοι μεταξὺ τῶν ξένων ἔθνῶν διατρίβοντες φιλοτιμοῦνται εἰς τὸ νὰ ἐξοδεύωσι καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν πολιτικὴν ἀδειαν, τὴν ὁποῖαν ἀπολαύουσι, γράροντες καὶ ἐκδίδοντες ζηλιτεύσεις ἐναντίον σοφῶν ἀνδρῶν ὁμογενῶν. Τούτων τὰ ὑβριστικὰ πονημάτια, μᾶλλον δὲ ποιημάτια, ἀναγινώσκοντες οἱ ἀλλογενεῖς, οἱ ὁποῖοι ὡς προκομμενέστεροι ἡμῶν γνωρίζουσι καλλίτερα, καὶ κρίνουσιν ὀρθότερα καὶ τιμῶσι περισσότερο τούτους σοφοὺς ἡμῶν, αὐ ἔχωμεν καί τινας, ἀποροῦσιν, ἐξίστανται, καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξηγήσωσιν ἄλλως πολλὰ εὐκόλα τὸ φαινόμενον κινουῦνται εἰς τὸ νὰ ἐπιφέρωσι μελαίνας ψήφους ἐναντίον ὅλου τοῦ ἔθνους· πλὴν ἡμεῖς τοὺς βεβαιούμεν, ὅτι οἱ γράροντες τὰ τοιαῦτα εἶναι ὀλίγοι, καὶ ὅτι τοῦ ἔθνους τὸ ὑγιέστερον μέρος ἔχει μόνον ἠδοῦν καὶ εὐχαρίστησιν δὲν αἰσθάνεται, ὅταν λαμβάνῃ εἰς χεῖρας καὶ ἀναγινώσκῃ τὰ παρ' ἐκείνων γραφόμενα, ἀλλὰ μάλιστα καὶ τὴν μεγίστην ἀγανάκτησιν δεικνύει ἐναντίον αὐτῶν. Τὸ πρὸ ὀλίγου συμβῆν εἶναι ἀπόδειξις τραυματικῆ ταύτης τῆς βεβαιώσεως. Εἰς τὸ Ἰάσιον, τὴν μητρόπολιν τῆς Μολδαβίας, ἐξέλιθον ἐκ Λειψίας κάμποσα τὰς ζηλιτευτικῆς ἐπιστολῆς σάματα διὰ νὰ διαδοῦσιν ἐκεῖ· ἀλλὰ μόλις ἀνέφερε πρὸς τὸν ὑψηλότετον καὶ εὐσεβέστατον ἡγεμόνα, τὸν ἄριστον καὶ χρηστότατον Καλλιμάχην, ὁ εὐγενέστατος Ἀρχὼν μέγας Κόμισσος καὶ μέγας Γραμματεὺς τῆς αὐτοῦ Ἰψηλότιτος Κύριος Θ. Νέγγρις, περὶ τῆς περιοχῆς

τῆς ἐπιβολῆς αὐτῆς, καὶ ἀμέσως ἐδόθη ὑψηλὴ προσαγῆ καὶ συναχθῶσιν ὅλα τὰ εἰς ἰάσιον εὐρισκόμενα σώματα τῆς ἐπιβολῆς καὶ νὰ καθῶσι δημοσίως, τὸ ὅπισθον καὶ ἔγινε, διὰ τοῦ λόγου, α. Ὅτι τὰ συγγράμματα αὐτὰ ζητοῦσι νὰ παρακί-
σωσιν ὡς ἀχίρισον ὄλου τὸ γένος πρὸς τοὺς ἀγωνιζομένους νὰ φράττωσιν αὐτὸ σφοδρῶς ὁμογενεῖς β. Ὅτι εἶναι βιβλίον ἐπικίνδονα εἰς τὴν νεολαίαν μηδὲν ἄλλο διδάσκοντα αὐτῆν εἰ μὴ ὕβρις, κακολογίας καὶ πᾶσαν κακοήθειαν. —

Ἴδού αἱ κρήσεις:

Ἐπιτομὴ τῶν Φιλιπτικῶν τοῦ Πομπηίου Τρόγου νῦν (;) πρῶ-
τευ ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὴν Αἰολοδορικὴν Ἑλληνικὴν
εἰσλεκτὸν μεταγλωττισθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ
ἀπακτιρογράφου τῆς Ῥουμουνίας. Ἐν Λειψία παρὰ τῆ
Τάουχνιτς. 1817. 621 κ. 38, Σελ. εἰς μέγ. 8.

Ἡ ἑκτασις καὶ ἡ ἀρελία τῆς Ἐπιτομῆς ταύτης τοῦ
Ἰουστίνου ἐκ τῆς Ἰσθρίας τοῦ Τρόγου παρεκίνησαν τὸν Κύριον
Δημήτριον Φιλίππιδον νὰ κάμῃ αὐτὴν τὴν εἰς καθαρὰν καὶ
Ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετάφρασιν πρὸς χρῆσιν καὶ ὄφελος τῶν
νέων Γραικῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Λατινικὴ γλῶσσα δὲν εἶ-
ναι τέσου γνωστὴ. Ἡ μετάφρασις ἔγινε μετὰ μεγάλης ἀκρι-
βείας καὶ ἀγχινοίας, καὶ ἐπλουτίσθη μὲ χρυσιμους σημημα-
σεις, πᾶν ὁποῖον ἄλλαι μὲν χρησιμεύουσιν εἰς σαφηνισμὸν
Ἰσθρικῶν ἢ γεωγραφικῶν ἀντικειμένων, ἄλλαι δὲ πρὸς ἐξ-
ήγησιν λέξεων καὶ φράσεων, καὶ ἄλλαι πάλιν εἰς τὸ νὰ ἐκ-
κῶσιν τὴν προσοχὴν εἰς ἐννοίας περιέργους καὶ γνώμας, ἢ
ἐξ αὐτῶν συναγοῦσιν ἐπισημείας διδασκαλίας. Προσετέθησαν
εἰς τὴν μετάφρασιν καὶ Ἐπισηγήματα εἰς 34 Σελίδας, εἰς τὰ
ὅποια ὁμιλεῖ ὁ συγγραφεὺς διεξοδικῶς περὶ τῆς Αἰολοδορι-
κῆς (τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς) διαλέκτου καὶ τῆς συγγε-
νεῖας αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀττικὴν, καὶ περὶ τῆς ἀξιοσυκατοῦ
σπουδῆς αὐτῆς. —

„Προσθέντων ἐνταῦθα καὶ τὴν εἰδήσιν ἐνὸς ἄλλου, καὶ
τὴν νέαν Ἑλληνικὴν Γραμματεῖαν ἀφορωῦτος συγγραμμάτων,
πρὸ ὀλίγου ἀνωμότως ἐκδοθέντος καὶ ἐπιγραφομένου:

Ἐπιβολὴ τῆς νέας φιλοσοφίας ζηλιτευτικῆς πρὸς τὸ εἶναι
τὸ Ἑλληνικόν, καὶ δύο παραρτήματα προσέτι ἐν αἰδι
διατριβῆς, τὸ μὲν εἰς τὸν Ἑρμῆν, τὸ δὲ εἰς τὴν φι-
λοσοφίαν κριτικὴν νεοφανῆ Ἰσθρίαν Ἐκκλησιαστικὴν. —
τῆσάρων κόλλαι εἰς 4.

„Εἰς τὸ τέλος εὐρίσκεται: Ἐτυπώθη ἐν τῇ Θεάτρῳ πό-
λει, τῷ καιῷ ἔτει τῆ ἰδ'. Ἰουλίου. Εἰς τὴν Ἐπιβολὴν αὐτὴν
παραπονεῖται ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν ἀπότιμος καιροῦ γεννη-
θεῖσαν μεταξύ τῶν λογίων τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους μεγάλην
σύγχυσιν καὶ ταραχὴν, καὶ ἐξετάζει τὰς αἰτίας αὐτῆς καὶ
τὸν σκοπὸν τῆς νέας φιλοσοφίας. Ὁ συγγραφεὺς καταφέρε-
ται κατ' ἐξοχὴν ἐναντίον τοῦ Κοραῖ, τὸν ὅστιον καταπολε-
μεῖ καὶ ὑβρίζει ὄχι μόνον διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς ὁμογε-
νεῖς του διαδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ
φιλοσοφίας ἀγῶνας του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς οἰκιακὰς του πε-
ριστάσεις, αἱ ὁποῖαι, καὶ ἂν ἀληθεύοσι, πάλιν δὲν εἶχον ἐν-
ταῦθα τὸν τόπον των· ἔτι δὲ καταφρονεῖ καὶ τὰς παρ' αὐτοῦ
γενομένας ἐκδόσεις τῶν παλαιῶν συγγραφέων καὶ ἄλλων
συγγραμμάτων, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιφέρῃ ἄλλοσι εἰ μὴ ἐπι-
φωνήσεις. Ὡς τόσον εὐρίσκομεν εἰς τὸ συγγραμμάτιον αὐτὸ
καί τινας συνεισφορὰς εἰς τὴν ἰσθρίαν τῆς Γραμματείας τῶν ὑ-
στερωτέρων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων. Σελ. 21 ἀκολουθεῖ ἡ εἰς
τὸν Λόγιον Ἑρμῆν ἀπάντησις, καὶ ἡ εἰς μίαν νεοφανῆ Ἐκ-
κλησιαστικὴν ἰσθρίαν καὶ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτῆς ἐπίκρισις ἢ
κάλλιον ὕβρις.

Ἐν γένει δὲ ὄλου τὸ συγγραμμάτιον αὐτὸ δὲν μᾶς δι-
δει καλὰς ἐλπίδας περὶ τῆς προκοπῆς καὶ διαδόσεως τῆς Ἑλ-
ληνικῆς φιλολογίας καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως ἀληθινῆς Ἑλληνι-
κῆς κοσμιότητος καὶ χρησιμότητος. Εἴθε οἱ Γραικοὶ νὰ γνωρί-
σωσι τοὺς περὶ τὴν παιδείαν αὐτῶν ἀναντιρρήτως ἐπαίνοισιν ἀ-
ξίους ἀγῶνας ὁμογενῶν των λογίων, καὶ μάλιστα τοῦ Κοραῖ,
καὶ νὰ ἀρελῶνται ἐξ αὐτῶν εὐγνωμότως, παρὰ νὰ τοὺς πα-
ρηγοριάζωσι, νὰ τοὺς δυσφημῶσιν καὶ νὰ ἀνακαλύπτωσι
καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῶν, ἂν ὑπάρχωσι τοιαῦτα.“

Π Ο Ι Η Τ Ι Κ Η .

Ὁ ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ὍΜΗΡΟΥ.

Ποίημα τοῦ Κυρίου J. P. BRÉS. μεταφρασθέν παρὰ Κ. Κ.
(ἐκ τοῦ Mercure de France. Samedi 2. Août 1817 N. 31.
Paris.)

„Μεταβαίνοντες οἱ Ἀργεῖοι κατὰ πενταετίαν εἰς τῆς νῆ-
σου Ἴου τὰ παράλια, ἔκαμναν σπονδὰς ἐπάνω εἰς τὸν ἐκεῖ
εὐρισκόμενον τοῦ Ὅμηρου τάφον (Παυσανίας).“

Ἡ Ἀλκυόνων κωλεῖα, κύμασι φερομένη
 Ἐμνήσεν ἀνάπαισιν τ' ἀνδρῶς τῆς Ὀρυθίας,
 Ἡ ἢ Κλόη τοῦ Ζεφύρου τῆς κατ' ἴχνος προχωροῦσα·
 Εἰς τὴν Αἰγαίαν θάλασσαν ἐξέταίε τὸ κράτος. —
 Κατ' αὐτὸν τοῦτον τὸν καιρὸν ὅλ' οἱ λαοὶ τοῦ Ἄργου
 Στῆς Ἴου τὰ παράλια ἐξελλαν γόλον πλήρη
 Γέροντων, μαχιτῶν ἀνδρῶν καὶ ἀξιεράσων νέων·
 Ἐκεῖνα δ' ὑπασπίζετο ὅλ' ἡ Ἑλλάς τὰ πλοῖα.
 Πρέσβεις δ' ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ ἀγερῶου κείνου
 Ἦρωος Ἀγαμέμνονος ἐπέμποντο εἰς τὸν τάφου
 Τὸν ἱερὸν τοῦ αἰοδοῦ τῆς Θαυμασῆς Τρωάδος,
 Διὰ νὰ εορτάσωσι τὴν μνήμην τοῦ μ' ἀγῶνας
 Φέροντες ὕμνους πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὰς κυπαρίσσους.
 Εἰς τὰ τερπνά τῆς δ' ἐβλέπε παράλια ἡ Ἴος
 Τὴν λαμπρὰν ταύτην εορτὴν πᾶσαν πενταετίαν. —
 Πατοῦν αὐτὴν τὴν χρυσοῦν γῆν αἱ ποδαῖροι παρθένοι
 Καὶ ὀρμῶσιν εἰς τὰ δάσ' εὐθύς, καὶ ἀπ' ἀνθῆ τὰ γυμνάσια.
 Ὁ δὲ χορὸς ὁ ἱερὸς μὲ βήματα βραδεία,
 Καὶ μὲ βαθείαν σιωπὴν προβαίνει πρὸς τὸν τάφου.
 Καὶ μ' ἐσκυμμένην κεφαλὴν ἢ κανηφόρος κόρη
 Ἐκπέμπει πρὸς τὸν οὐρανὸν τ' ἀέρα τῆς Κλόης δῶρα.
 Τρὶς γοερὸν μὲν ἐνιχέει ἢ παραλία χάσμα,
 Τρὶς δ' εἰς τὰ περίξ βρέμονται καὶ τὰ τῆς Λεύκης φύλλα.
 Καὶ μὲ κράυγας τοῦς τῶν νεκρῶν θεοῦς ἐπικαλοῦνται,
 Περικυκλοῦντας τὰς σκιὰς μὲ ποταμούςς τε πυρίνους.
 Τέλος ἐφάνη ἡ σκιά Ὀμήρου· καὶ οἱ ἄερες
 Σύμφωνως ψιθυρίζοντες ὕμνου τὴν ἔλευσίν του.
 Εἰς δάσος πλισσιόχαιρον γογγύζ' ἢ Φιλομήλη·
 Ἡ Μελισσα φεύγει τὴν δρῦν τὴν παλαιὰν βομβοῦσα.
 Τῆς Πεύκης δ', εἰς τὴν κορυφὴν τῶν ὕψιλων ὄρεων,
 Ἀκούοντ' ἐνερμόιοι καὶ ἡρεμετοὶ ἦχοι. —

- „Ὁ αἰὼν ὁ ποῦ διαβαίνει.
- „Στὸν αἰῶνα ποῦ ἐμβαίνει.
- „Ὡ πανίερος σκιά!
- „Ἐξυμνεῖ τὰ θαύματά σου,
- „Ὅσα ὁ θεόπνευστός σου
- „Νοῦς ἐγέννησε ποτέ.

- „Καὶ ἡ ἱερά σου δάφνη,
- „Ἡ ἐνδόξως τὴν σεπτὴν σου
- „Στεφανοῦσα κορυφὴν,
- „Θαυμασίως ἐπεκτείνει
- „Μέχρι τῆς ἀθανασίας
- „Τὰ ὠραῖά της κλαδιά. —

Τοιαῦτα γέροντες λαλεῖ, τὸν ζέφανου ἐκ δάφνης
 Κ' ἐξ ἀνεμῶνης τῆς ὠχρᾶς μὲ σέβας ἀποβέτων.
 Κτύπος ἀκούετ' ἔξαφνα ἀσπίδων μὲ ἀσπίδας·
 Ἄρχισαν τοὺς ἀγῶνάσταν οἱ Ἄργους νεανίαι.
 Σίδηρος μὲ τὸν σίδηρον συγκρούεται, καὶ ἀκρόμη
 Θαββεῖς παρούσας τὰς φρικτὰς ἐκείνας ποτὲ μάχας,
 Ἰοῦ θαύμαζεν ὁ Σκάμανδρος, ποῦ καὶ θεοὶ νικῶντο,
 Κ' αἰῶνες θάλλον ἀπορεῖ εἰς τὴν ἀνάμνησίν των. —
 „Τῶν θεῶν σύνοικος εἶναι ὁ τῆς δόξης αἰδοῦς,
 Ἐκραξέ νεός τις Ἕλληνα, εὐνοῦς Νίκης τῆς Θεᾶς,
 „Καὶ τ' ἀρήϊόν του ἄσμα καὶ τερπνότατον ὄμοῦ
 „Κάμνει νὰ σκιρτᾷ τὸν Ἄρηνα καὶ τὸν Φοῖβον νὰ φθουῇ.
 „Εἰς τὸν πόλεμον τὰ τέκνα τῆς πατρίδος ὀδηγεῖ,
 „Αἱ γυναῖκες δὲ εἰς μᾶτην κλαίουσι καὶ δακρυρροοῦν·
 „Ἄλλ' οἱ ἄνδρες ζητοῦν δόξαν, δόξαν μόνον· οἱ δ' ἐχθροὶ,
 „Τὸν αἰμόσκιτον ὄρωντες σίδηρον τῶν Ἀχαιῶν,
 „Ταπεινοῦσιν ἔμπροσθέν του τὴν ἀγῶνιστῶν ὄφρον. —
 „Ἄνδρες φέροντες τὰ ὄπλα ἐναντίον ἀδελφῶν,
 „Ἄνδρες φέροντες ὑπ' ἄλλους νόμους τὴν πατρίαν γῆν·
 „Ἄνδρες ὑβρεῖς ἐκφρανοῦντες χαμερπεῖς κατ' ἀρετῆς,
 „Τὸν χρυσοῦν ἀναγνώσκουν Ὀμήρου καὶ εἰς τὴν σιγμὴν
 „Πλήττονται, ἐρυθριῶσι καὶ σενάζουν ἐκ ψυχῆς. —
 „Τρισμακάριστος ὁ ἦρωας, οὐ ἢ μήτηρ τὴν θανόν
 „Ἐποδύρεται, ἀξίαν τῆς Ὀμηρικῆς φόδης.
 „Θνήσκων ὑπὲρ τῆς πατρίδος, τύχην ἔλαχε λαμπρὰν·
 „Θνήσκων μ' ὕμνους τοῦ Ὀμήρου, ἴσος ἐγένε θεός. —
 Φάμβει σιγῶντες σπένδουσιν ἐπὶ τοῦ θεοῦ τύμβου
 Τὸ μέλι τὸ τοῦ Ἰγμῆτος καὶ τὸν τῆς Νάξου οἶνον·
 Ὁ λίβανος εἰς οὐρανὸν ὡς ερόβιλος ὑψοῦται,
 Τὰ ῥόδα δὲ σκορπίζονται εἰς ἀνθεινοὺς ζεφάνους.
 Τότε Ναιῖς ἢ ἄσπιλος ἴσταν τῆς Αὐγῆς ὁ κρίνος
 Συμφωνῶς μὲ τὴν εὐνιχὸν λύραν τῆς μελωδοῦσας
 Τὸν Ὀμήρου ἐκτραγωδεῖ, ὅταν ἐγκαταλείψῃ
 Ἀπὸ τοῦς ἀλιεῖς ποτὲ εἰς φοβεροῦς σκοπέλους,
 Κ' ἐκάβητο εἰς τὸ βυκαρὸν φύκος καὶ ἐπικαλεῖτο

Τὸν Χάρων' ὁ πανθαύματος θεῖος τυφλὸς ἐκείνος.
Κινεῖ εἰς ἔλκος τὸ πᾶν ἢ λιγυρὰ φωνήτης·
Ἄλλ' ἔφαρνα τὸ τραγικὸν μέλος της μετριάζει. —

- „ Τοῦ Μελίτος οἱ κύκνοι
„ Τὴν ὥραν ποῦ γεννήθης
„ Ἰσαντο ἡρεμοῦντες
„ Καὶ ἐκβαμβοὶ τηροῦντες
„ Βαβείαν σιωπῆν.
„ Ἐπαυσε γὰρ γογγυζῆ
„ Ζέφυρος εἰς τοὺς καλάμους
„ Κ' ἐβόησεν ἐπὶ κύμα
„ Νὰ χύνετ' ἄλλο κύμα
„ Χαρίστια ἤχην.
„ Ἰπ' εὐθαλέα φύλλα
„ Δρυάδες σ' ἐκουνούσαν
„ Καὶ Νηιάδες νέαι
„ Κι ὠραῖαι ἐφιλοῦσαν
„ Χεῖλη σου γὰρ τέρπνα.
„ Ὁ Πᾶν δὲ τὴν φωνὴν σου
„ Ἀκούσας σὲ χαρίζει
„ Τὰς Παικᾶς Σειρήνας,
„ Τὰς Σύριγκᾶς τ' ἐκείνας
„ Ποῦ ἔθελγαν βουνά.
„ Περισερὰ μὲν φίλη,
„ Εὐλάλοι ποταμίδες
„ Ἥλιος σὰν ἀνατείλη
„ Ἀκρωρὰ σὰν πεταλίδες
„ Στὸν τάφον του πετᾶτε
„ Κ' ὕμνεϊτέ του ἐκεῖ.
„ Ἐσπεριναὶ ἄερες
„ Μὲ τὰς λεπτὰς πνοάς σας
„ Σὺν Λύραις ταῖς ἐταίραις
„ Πνεύσατ' ἐπὶ θαλάσσης
„ Κ' οἱ ἤχοί σας ἄς τέρπουν
„ Ὡς εἶχ' Ὀμηρικοί. —

Τοιαῦτα Ναις ἔψαλλε κι ἀφίναυσα τὴν λύραν
Τὴν κρέμασε εἰς μέλαιναν κυπάρισσον ἀμέσως.
Ἦσαν ἀναχωρήσεως οἱ γέροντες μηνύουσι,
Εἰς μοναξιὰν τὴν πρώτην τοῦ μένει ὁ θεῖος τάφος.
Γὰρ πλοῦσα δὲ ἀπάραιτα μετ' ἀνεμῶν τοῦ Εὐρώου
Ἐυρέθησαν εὐθὺς μακρὰν τῶν Ἴου παραλίαν.